

De nieuwe leerling

Een verhaal over nieuw zijn, verschillen en erbij horen

Geschikt voor: bovenbouw PO & onderbouw VO

Voorleestijd: ca. 5 minuten

Thema: kennismaken · erbij horen · respect · groepsvorming · sociale veiligheid

Het verhaal

Aan de voet van een berg stond een kleine school naast een oud klooster. Leerlingen uit de omliggende dorpen leerden er lezen, rekenen en kalligraferen: mooi schrijven met penseel en inkt.

Iedere ochtend zaten zij op dezelfde plaats. Ze legden hun papier op dezelfde manier neer, maakten hun inkt volgens dezelfde stappen en hielden hun penseel vast zoals hun leermeester het hun had voorgedaan.

De leerlingen kenden elkaar goed. Ze wisten wie snel schreef, wie de mooiste tekens maakte en wie bijna iedere dag een inktvlek op zijn mouw kreeg.

Op een ochtend kwam er een nieuwe leerling binnen. Hij kwam uit een dorp aan de andere kant van de bergen en had daar les gehad van een andere leermeester.

“Vanaf vandaag leert hij met ons mee,” vertelde de leermeester.

De nieuwe leerling maakte een kleine buiging en liep naar de enige lege plaats in het lokaal. De andere leerlingen keken even naar hem, maar niemand zei iets.

Tijdens de eerste les vroeg de leermeester iedereen om het woord samen op het papier te schrijven.

De leerlingen gingen direct aan het werk. Zij hielden hun penseel vast zoals zij dat altijd deden en zetten hun lijnen in de volgorde die zij uit hun hoofd kenden. Alleen de nieuwe leerling schreef anders.

Hij hield zijn penseel wat hoger vast en maakte rondere lijnen, met meer ruimte tussen de tekens. Zo had hij het op zijn vorige school geleerd.

Al snel begonnen enkele leerlingen te fluisteren. “Zo hoort het niet.” “Hij houdt zijn penseel verkeerd vast.” “Op onze school doen we dat anders.”

De leerling die naast hem zat, schudde zijn hoofd. “Als je het zo doet, leer je het nooit goed.”

De nieuwe leerling keek naar zijn papier. Voorzichtig legde hij zijn penseel neer. De laatste lijn van het woord bleef onafgemaakt.

De leermeester had alles gezien, maar zei nog niets. Hij liep rustig langs de tafels en vroeg de leerlingen hun werk voor zich neer te leggen.

De meeste woorden leken sterk op elkaar. Ze waren netjes geschreven, met dezelfde lijnen en ongeveer dezelfde vorm.

Het woord van de nieuwe leerling zag er anders uit. Sommige lijnen waren breder en andere juist fijner. Tussen de tekens was meer ruimte gelaten. Toch was duidelijk te lezen wat er stond.

De leermeester hield het papier omhoog. "Welk woord staat hier?"

"Samen," antwoordden de leerlingen.

"Is het met aandacht geschreven?" De leerlingen knikten. "Kunnen jullie het lezen?" Opnieuw knikten zij. "Waarom noemen jullie het dan verkeerd?"

Het bleef even stil. "Omdat wij het niet zo hebben geleerd," zei uiteindelijk iemand.

De leermeester legde het papier voorzichtig terug. "Dan bedoelen jullie niet dat het verkeerd is. Jullie bedoelen dat het onbekend is."

Daarna wendde hij zich tot de nieuwe leerling. "Waarom schrijf jij de tekens op deze manier?"

De jongen keek voorzichtig op. "Mijn vorige leermeester leerde ons meer ruimte tussen de tekens te laten," vertelde hij. "Daardoor kun je ieder teken afzonderlijk goed zien. We houden ons penseel wat hoger vast om de lijnen gemakkelijker te laten bewegen."

De oude leermeester knikte. "Jullie zien dus geen leerling die weigert te leren. Jullie zien een leerling die op een andere plaats iets anders heeft geleerd."

Hij keek de groep rond. "Het is gemakkelijk om iemand te respecteren die alles precies zo doet als jij. Maar echt respect laat je zien wanneer iemand iets anders doet. Dan zeg je niet onmiddellijk dat het verkeerd is. Dan vraag je eerst waarom iemand het zo doet."

De leerling die naast de nieuwkomer zat, keek naar het onafgemaakte woord. Hij zag het penseel dat stil op tafel lag en dacht aan wat hij zojuist had gezegd.

"Ik noemde het verkeerd voordat ik had gevraagd waarom je het zo deed," zei hij. "Dat spijt me."

Hij schoof zijn bakje met inkt iets opzij, zodat er meer ruimte op tafel kwam. "Wil je mij laten zien hoe jij het hebt geleerd?"

De nieuwe leerling pakte zijn penseel weer op. Eerst maakte hij het woord op zijn eigen papier af. Daarna legde hij een nieuw vel tussen hen in. Om de beurt zetten zij een lijn: de een op de vertrouwde manier, de ander zoals hij het aan de andere kant van de bergen had geleerd.

Het resultaat was niet precies zoals het werk van de andere leerlingen. Het was ook niet helemaal zoals een van hen het alleen zou hebben gemaakt. Het was iets nieuws dat alleen kon ontstaan doordat zij samenwerkten.

De leermeester hing het vel bij de ingang van de school.

De volgende ochtend was de plaats van de nieuwe leerling niet langer alleen maar de enige lege plaats in het lokaal. Er lag al papier voor hem klaar en de leerling naast hem had ruimte gemaakt voor zijn penseel.

Zo ontdekte de groep dat iemand welkom heten niet begint met zeggen dat diegene hetzelfde moet worden als de rest.

Het begint met oprechte nieuwsgierigheid en de vraag:

"Laat je mij zien hoe jij het doet?"

Nadenkertje

Wat wij niet kennen, noemen we soms al snel vreemd of verkeerd.

Dat kan gebeuren wanneer iemand anders praat, leert, denkt of werkt dan wij gewend zijn. Maar een andere manier hoeft niet minder goed te zijn. Soms heeft iemand op een andere plaats gewoon iets anders geleerd.

Respect betekent niet dat je alles van een ander moet overnemen of overal hetzelfde over moet denken.

Respect betekent wel dat je eerst probeert te begrijpen voordat je een oordeel geeft.

Iedere leerling neemt eigen ervaringen, talenten, gewoonten en ideeën mee naar een groep. Wanneer daar ruimte voor is, kunnen leerlingen niet alleen naast elkaar leren, maar ook van elkaar.

Een groep wordt niet sterker doordat iedereen hetzelfde wordt.
Een groep wordt sterker wanneer verschillen gezien, besproken en gewaardeerd mogen worden.

In gesprek met de klas

Gebruik dit verhaal als startpunt voor een klassengesprek. Kies enkele vragen die bij de groep passen; ze hoeven niet allemaal aan bod te komen.

- Waarom dachten de leerlingen dat de nieuwkomer het verkeerd deed?
- Hoe zal de nieuwe leerling zich hebben gevoeld toen niemand iets tegen hem zei?
- Waarom legde hij zijn penseel neer?
- Wat is het verschil tussen iets wat onbekend is en iets wat werkelijk verkeerd is?
- Waarom was de vraag van de leermeester belangrijk?
- Wat veranderde er toen de leerling zijn excuses aanbood?
- Waarom betekende 'Laat je mij zien hoe jij het doet?' zoveel?
- Wat kun jij doen om iemand zich welkom te laten voelen?
- Welke verschillen binnen jullie groep kunnen helpen om van elkaar te leren?

Een mooie afsluitende vraag

Wat kunnen we doen, zodat iemand zich in onze klas werkelijk welkom voelt?

Voor de leerkracht

Je kunt het verhaal in één keer voorlezen en daarna enkele vragen kiezen. Het hoeft geen uitgebreide les te worden: juist een kort gesprek kan leerlingen laten nadenken over het verschil tussen onbekend en verkeerd en over wat zij zelf kunnen doen om een ander welkom te laten voelen.

DMS Educatief

Gratis voorlees- en gespreksmateriaal voor gebruik in de klas. Meer verhalen, werkvormen en lesideeën vind je bij DMS Educatief.